

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

อ.พ.(ร) ๒๑/๒๕๖๔

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในเบื้องต้น ทั้งนี้ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณาเบื้องต้น

จัดทำโดย

นางสาวนภาพร ใจสัจจะ	เลขาธิการวุฒิสภา
นายสุรรัตน์ หวังต่อลาภ	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาทบุษย์จารุ	ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวชนิดาภา มงคลเลิศพล	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวกรรณิกา พัศระ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาล น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ^๑

๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ

๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้แถลงถึงหลักการและเหตุผล พร้อมทั้งได้กล่าวถึงสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการคือ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อกำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒)

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้คือ โดยที่ปัจจุบันมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ ตามวาระหรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ และมีได้กำหนดให้วุฒิสภากลอดอนบุคคลออกจากตำแหน่งแล้ว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับการนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งและการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ รวมทั้งยกเลิกเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งกรณีวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

^๑ สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๔ ในหน้าที่ ๘

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

(๒) ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่ง
ของข้าราชการตุลาการ โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐^๒ (ร่างมาตรา ๓) ทั้งนี้ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๒.๑) การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการซึ่งมิใช่ตำแหน่ง
ผู้ช่วยผู้พิพากษาที่ให้นำความกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์เพื่อทรงทราบ มีกรณีตามมาตรา ๓๒
(๑) (๓) หรือ (๘)^๓ ดังต่อไปนี้

- ๑) ตาย
- ๒) พ้นจากราชการเนื่องจากมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ตามมาตรา ๘/๑^๔
- ๓) ถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๑๙๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่ง
เพราะความตาย เกษียณอายุ ตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ”

^๓ ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) มาตรา ๓
บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ ข้าราชการตุลาการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ได้รับอนุญาตให้ลาออกหรือการลาออกมีผลตามมาตรา ๓๓ วรรคสองและวรรคสี่
- (๓) พ้นจากราชการตามมาตรา ๘/๑
- (๔) โอนไปรับราชการฝ่ายอื่น
- (๕) ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร
- (๖) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๕
- (๗) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕
- (๘) ถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก

การพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) (๓) หรือ (๘) ของข้าราชการตุลาการซึ่งมิใช่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาให้นำความกราบบังคมทูล
เพื่อทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) (๔) (๕) หรือ (๗) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง
โดยให้มีผลตั้งแต่วันออกจากราชการหรือวันโอน แล้วแต่กรณี”

^๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘/๑ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๘/๑ ข้าราชการตุลาการซึ่งมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์แล้ว เป็นอันพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ
ที่ข้าราชการตุลาการผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์”

ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๒.๒) การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการซึ่งมิใช่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาที่ให้นำความกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์เพื่อมีพระบรมราชโองการ^๔ ให้พ้นจากตำแหน่ง โดยให้มีผลตั้งแต่วันออกจากราชการหรือวันโอน แล้วแต่กรณี มีกรณีตามมาตรา ๓๒ (๒) (๔) (๕) หรือ (๗)^๖ ดังต่อไปนี้

๑) ได้รับอนุญาตให้ลาออกหรือการลาออกมีผลตามมาตรา ๓๓
วรรคสองและวรรคสี่^๗

๒) โอนไปรับราชการฝ่ายอื่น

๓) ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร

๔) ถูกสั่งให้ออกจากราชการเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณวุฒิหรือมิได้ประกอบวิชาชีพตามที่กำหนดในการสมัครเข้ารับราชการ

^๔ ตามร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๒ ใช้คำว่า “ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง” ซึ่งไม่ตรงกันกับข้อความในร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๔ เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๗/๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๔ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๕/๑ และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๔ เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖/๑ ที่ใช้คำว่า “ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง”

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ ในหน้าที่ ๒

^๗ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๓ บัญญัติได้ ดังนี้

“มาตรา ๓๓ ข้าราชการตุลาการผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออก และเมื่อประธานศาลฎีกามีคำสั่งอนุญาตให้ลาออกแล้ว ให้ข้าราชการตุลาการผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันอนุญาต ในกรณีนี้ ประธานศาลฎีกามีอำนาจที่จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้เป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันขอลาออกได้ หากเห็นว่ากรณีเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ แต่ต้องแจ้งการยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอลาออกทราบ และเมื่อครบกำหนดเวลาที่ยับยั้งแล้วให้การลาออกมีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันครบกำหนดเวลาที่ยับยั้ง

ถ้าประธานศาลฎีกาไม่ได้อนุญาตให้ลาออกและไม่ได้อับยั้งการอนุญาตให้ลาออกตามวรรคหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ออกเอกสารให้การลาออกมีผลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนั้น

ในกรณีที่ประธานศาลฎีกาประสงค์จะลาออก ให้แจ้งเป็นหนังสือแก่ ก.ต. และเมื่อ ก.ต. ได้อนุญาตแล้วให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง ตุลาการศาลทหาร หรือเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นหนังสือขอลาออกต่อประธานศาลฎีกาหรือ ก.ต. แล้วแต่กรณี และให้การลาออกมีผลนับแต่วันที่ผู้นั้นขอลาออก”

เป็นข้าราชการตุลาการ ตามมาตรา ๓๔^{๘๘} หรือเมื่อประธานศาลฎีกาเห็นสมควรให้ข้าราชการตุลาการ ผู้ใดออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุรับราชการนาน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามมาตรา ๓๔^{๘๙}

(๒.๓) กำหนดให้การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการ กรณีผู้ช่วย ผู้พิพากษาไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการต่อไป หรือเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษามาเป็นเวลา เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ถึงหนึ่งปีแล้ว และผลของการศึกษาอบรม ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ให้ประธานศาลฎีกาด้วยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการหรือดำเนินการ เพื่อให้มีการโอนไปเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมก็ได้ ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง^{๙๐} ทั้งนี้ โดยไม่ต้อง นำความกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์เพื่อทรงทราบ หรือมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง^{๙๑}

^{๘๘} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๔ บัญญัติได้ ดังนี้

“มาตรา ๓๔ ข้าราชการตุลาการผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือขาดคุณวุฒิหรือมิได้ประกอบวิชาชีพตามที่กำหนด ในการสมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมที่ใช้อยู่ในเวลามสมัคร ตั้งแต่วันสมัครเข้ารับราชการหรือตั้งแต่วันที่ได้รับการบรรจุ ให้ประธานศาลฎีกาด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และการรับเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการ ก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น และถ้าการเข้ารับราชการเป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ”

^{๘๙} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๓๕ เมื่อประธานศาลฎีกาเห็นสมควรให้ข้าราชการตุลาการผู้ใดออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ หรือเหตุรับราชการนานตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ให้กระทำด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. การสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔ แล้ว ให้กระทำได้เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อข้าราชการตุลาการนั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและดำเนินการสอบสวนตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ ของหมวด ๕ และไม่ได้ความเป็นสัจย์ว่ากระทำความผิดที่จะต้องถูกสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก แต่เห็นว่าผู้นั้นมีมลทินหรือมีหมอง หากให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ

(๒) เมื่อข้าราชการตุลาการนั้นบกพร่องต่อหน้าที่หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตน ไม่สมควรที่จะให้คงเป็นข้าราชการตุลาการต่อไป

(๓) เมื่อข้าราชการตุลาการนั้นเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอ แต่ไม่ถึงเหตุทุพพลภาพ หรือ

(๔) เมื่อปรากฏว่าข้าราชการตุลาการนั้นขาดสัญชาติไทย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๖ (๑๐) หรือไปดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง ตุลาการศาลทหาร หรือตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ”

^{๙๐} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๑๕ ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาล จะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาและได้รับการศึกษาอบรมจากสำนักงานศาลยุติธรรมมาแล้วตามระยะเวลาที่ประธานศาลฎีกากำหนดด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. แต่ต้องไม่น้อยกว่า หนึ่งปี และผลของการศึกษาอบรมเป็นไปตามมาตรฐานของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นผู้พิพากษา ทั้งนี้ ให้มีการประเมินผลของการศึกษาอบรมตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด

ในระหว่างการศึกษาอบรมตามวรรคหนึ่ง ผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการต่อไป หรือผู้ช่วยผู้พิพากษาผู้ใดเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษามาเป็นเวลาเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่งถึงหนึ่งปีแล้ว และผลของการศึกษาอบรม ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ให้ประธานศาลฎีกาด้วยความเห็นชอบของ ก.ต. มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการ หรือดำเนินการเพื่อให้มีการโอนไปเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมก็ได้”

^{๙๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕ ในหน้าที่ ๓

(๒.๔) ยกเลิกบทบัญญัติที่กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนข้าราชการตุลาการออกจากตำแหน่ง

๒. การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) เนื่องจากอำนาจตุลาการเป็นส่วนหนึ่งในอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓^{๑๒} ดังนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรบัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการได้มาและการพ้นจากตำแหน่งของผู้พิพากษาหรือตุลาการด้วย เช่น ให้อำนาจรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยมีหน้าที่และอำนาจในการถอดถอนผู้พิพากษาหรือตุลาการ เพื่อให้อำนาจตุลาการมีความยึดโยงกับประชาชน รวมทั้งเป็นการประกันความโปร่งใสในกระบวนการยุติธรรม

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ เพราะเหตุใดจึงมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และนอกจากการแก้ไขเพิ่มเติมตามร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ อีกหรือไม่ เช่น การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลปกครองหรือการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลทหาร

(๓) ระบบการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในประเทศไทยที่มีการแบ่งการสอบออกเป็น ๓ ประเภทตามวุฒิการศึกษา และมีการกำหนดสัดส่วนข้อสอบและคะแนนสอบของวิชากฎหมายและวิชาภาษาอังกฤษในการสอบแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน ทั้งนี้ โดยปรากฏผลการสอบจากสถิติที่ผ่านมา โดยมีอัตราส่วนของจำนวนผู้สมัครสอบกับผู้สอบผ่านข้อเขียนในแต่ละประเภทการสอบดังกล่าวแตกต่างกันอย่างชัดเจน จึงมีข้อสังเกตว่าการแบ่งการสอบออกเป็น ๓ ประเภทดังกล่าว นั้น สร้างความเหลื่อมล้ำในการสอบเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือไม่

^{๑๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

(๔) การละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) คือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการก่อกวนความรำคาญ ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อศาลในระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือการกระทำต่าง ๆ ที่ถือได้ว่าเป็นการดูหมิ่นศาล เป็นปฏิปักษ์ ขัดแย้ง หรือขัดขึ้นระเบียบปฏิบัติหรือคำสั่งของศาล โดยบทบัญญัติเรื่องการละเมิดอำนาจศาลในนานาประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็วไม่ถูกขัดขวางเท่านั้น แต่สำหรับการตีความและใช้บังคับบทบัญญัติเรื่องการละเมิดอำนาจศาลในประเทศไทยมีขอบเขตอย่างกว้างและอาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๓. การตอบชี้แจง

เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายเสร็จแล้ว รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้ตอบชี้แจง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการโดยยึดโยงกับการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ คือ ให้นำความกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์เพื่อทรงมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่งเว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ ตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศซึ่งบทบัญญัติใดของกฎหมายจะขัดหรือแย้งไม่ได้

ในปัจจุบันมีกฎหมายที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการตุลาการเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ แล้ว คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๑ วรรคสอง^{๑๓} และปัจจุบันยังมีร่างพระราชบัญญัติฉบับอื่นที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรโดยมีหลักการในทำนองเดียวกันอีกจำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.^{๑๔}

^{๑๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่งเว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง (๑) (๓) (๘) และ (๙) ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ”

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕ หน้าที่ ๓

อนึ่ง สำหรับการพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่ง ปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า นั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๐^{๑๔} ก็ได้บัญญัติเรื่องการพ้นจากตำแหน่งไว้ในทำนองเดียวกันกับผู้พิพากษาและตุลาการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๐ ต่อไป

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้มีบทบัญญัติกำหนดให้อำนาจรัฐสภาในการ ถอดถอนผู้พิพากษาหรือตุลาการ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่สามารถมีข้อความ ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว เนื่องจากจะทำให้บทบัญญัตินั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้

๔. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง ๒๙๕ เสียง ไม่รับหลักการ ๑ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๔ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

^{๑๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๐ บัญญัติไว้ ดังนี้

“ มาตรา ๑๘๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียณอายุ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ”

๑. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=774>

Scan me ๑

๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/585339>

Scan me ๒

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll.php

Scan me ๓

๔. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10082&mid=4349

Scan me ๔